

CORELAREA COMPETENȚELOR TRANSVERSALE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL ONLINE

CORRELATING TRANSVERSAL SKILLS TO ONLINE EDUCATION

GOROBET Evelina¹, CAUȘAN Anatoli²

¹Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", doctorandă, MOLDOVA
E-mail: gorobet.evelina@upsc.md
ORCID iD : 0000-0002-0122-5362

²Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă", doctorand., MOLDOVA
E-mail: causan@list.ru
ORCID iD: 0000-0002-0346-5167

CZU: 37.018.43:004

DOI: 10.46727/c.cv-2023.p199-207

Rezumat

Peisajul societal în evoluție rapidă în care trăim, împreună cu transformările globale profunde la care am asistat în ultimul deceniu, au dat naștere unor noi paradigme educaționale. Aceste paradigme, la rândul lor, răspund la cerințele și exigențele sporite ale pieței muncii și la adaptabilitatea sistemelor educaționale. În această nouă realitate, competențele și cunoștințele se extind dincolo de limitele unor profesii specifice, dând naștere unui accent imperativ pe cultivarea unui grad ridicat de competențe transversale în cadrul cadrelor educaționale contemporane. Competențele transversale cuprind competențe care nu sunt legate în mod intrinsec de o anumită vocație, sarcină, disciplină academică sau domeniu de cunoștințe. Mai degrabă, acestea sunt aptitudini care pot fi utilizate într-un spectru larg de contexte și medii de lucru. Relevanța lor afirmă că aceste competențe sunt din ce în ce mai solicitate, echipându-i pe cursanți să navigheze cu abilitate în schimbări și să ducă o viață productivă și cu scop.

Problema specifică explorată în acest articol se învârtă în jurul corelației dintre aplicarea competențelor transversale, imperativă pentru progresul accelerat al sistemelor educaționale, și feedback-ul solicitat de la elevii și educatorii implicați în activități de învățare online. Această cercetare se străduiește să scruteze interacțiunea complexă dintre dezvoltarea competențelor transversale și tărâmul virtual al educației. Pornind de la o analiză amplă a literaturii relevante, o prezentare cuprinzătoare a procesului subliniază importanța capitală a competențelor transversale în susținerea unui proces educațional eficient și orientat spre un scop anume în cadrul domeniului online.

Cuvinte-cheie: educație online, urgență de biosecuritate, dezvoltarea competențelor.

Abstract

The swiftly evolving societal landscape we inhabit, coupled with the profound global transformations witnessed over the past decade, has ushered in novel educational paradigms. These paradigms, in turn, respond to the heightened requisites and exigencies of the labor market and the adaptability of educational systems. In this new reality, competencies and knowledge extend beyond the confines of specific professions, giving rise to an imperative emphasis on the cultivation of a high degree of transversal skills within contemporary educational frameworks. Transversal skills, encompass proficiencies not intrinsically tied to a particular vocation, task, academic discipline, or

knowledge domain. Rather, they are aptitudes deployable across a broad spectrum of contexts and work settings. Their relevance asserts that these skills are increasingly in high demand, equipping learners to adeptly navigate shifts and lead purposeful and productive lives.

The specific issue explored in this article revolves around the correlation between the application of transversal skills, imperative for the accelerated advancement of educational systems, and the feedback solicited from students and educators engaged in online learning activities. This research endeavors to scrutinize the intricate interplay between the development of transversal skills and the virtual realm of education. Drawing from an extensive review of pertinent literature, a comprehensive process overview underscores the paramount significance of transversal skills in underpinning an effective and purpose-driven educational process within the online domain.

Keywords: *online education, biosecurity emergency, skills development.*

În urma pandemiei COVID-19, consecințele sale socio-economice globale au remodelat semnificativ viețile individuale. Printre domeniile afectate s-a numărat și educația, necesitând astfel implementarea unor programe educaționale ce utilizează tehnologii de e-learning și învățământ la distanță.

Deși învățământul la distanță a devenit necesar, pentru prima dată acesta a fost considerat inferior în comparație cu învățământul tradițional în ceea ce privește interacțiunea directă dintre participanți. Conform lui O. N. Novikova și S. N. Kostina, autorii unui articol despre implementarea programelor educaționale ce folosesc tehnologiile menționate, învățământul la distanță a evidențiat atât avantajele, cât și dezavantajele sale. În timp ce experiența extinderii rapide a acestui model educațional a afectat negativ percepția unor cadre didactice și părinți față de dezvoltarea acestuia, așa cum au notat cei menționați mai sus, a generat totuși un interes crescut din partea multor instituții educaționale în adoptarea mediului digital [8].

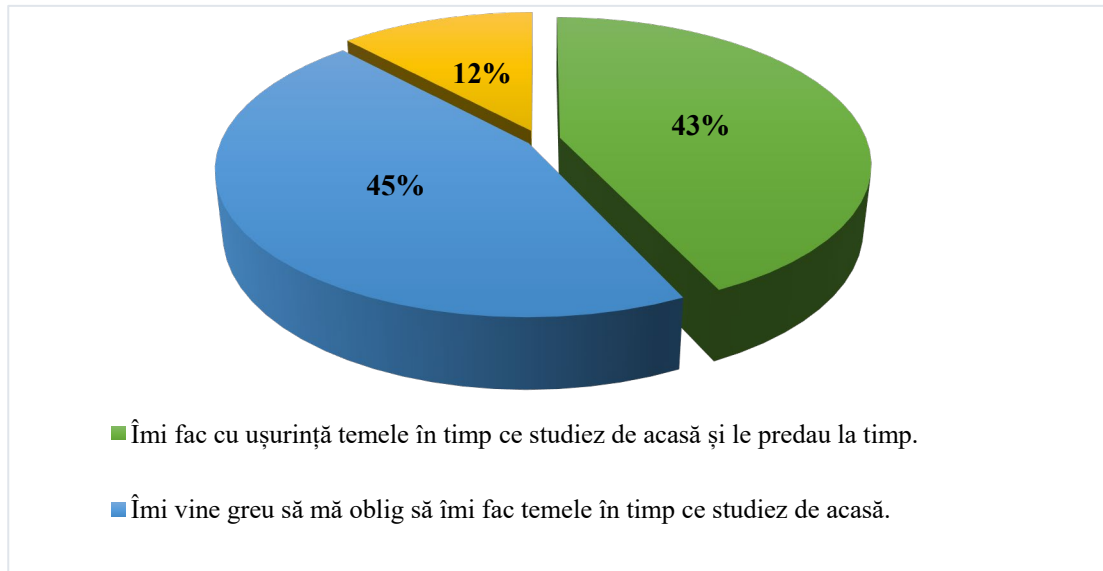
În documentul strategic "New Skills Agenda for Europe", lansat de Comisia Europeană în 2016, se subliniază că "educația formală și pregătirea profesională ar trebui să doteze pe toată lumea cu o gamă largă de abilități care deschid uși către împlinirea personală și dezvoltare, incluziune socială, cetățenie activă și angajare. Acestea includ alfabetizarea, numerică, științele și limbi străine, precum și abilități transversale și competențe cheie cum ar fi competențele digitale, antreprenoriatul, gândirea critică, rezolvarea problemelor sau învățarea continuă, și educația financiară... Achiziționarea timpurie a acestor competențe reprezintă fundația pentru dezvoltarea unor competențe superioare, mai complexe, necesare pentru a stimula creativitatea și inovația. Aceste abilități trebuie consolidate pe tot parcursul vieții și permit oamenilor să prospere în medii de lucru și societăți în evoluție rapidă, să facă față complexității și incertitudinii. În timp ce unele dintre aceste competențe au deja un loc stabilit în sistemele educaționale, acesta nu este în mod tipic cazul pentru competențe cheie precum antreprenoriatul și cetățenia sau pentru abilitățile transversale. Acolo unde unele state membre au făcut pași pentru a le integra în curricule, acest lucru nu s-a întâmplat întotdeauna în mod consecvent"[2].

În documentul *The White Paper on the Future of Europe* se afirmă în mod clar că "valorificarea noilor oportunități și atenuarea oricărui impact negativ va necesita o investiție masivă în competențe și o repensare majoră a sistemelor de educație și învățare pe tot parcursul vieții"[3].

În 2018, AEGEE a emis un document politic care subliniază importanța abilităților și competențelor transversale pentru tineri, evidențiind "importanța abilităților și competențelor transversale pentru tinerii dintr-o Europă modernă, prezentând provocările cu care se confruntă și stabilind poziția AEGEE-Europe, urmată de recomandări pentru diferiți actori interesați"[1]. În document sunt descrise importanța crescândă a abilităților transversale, provocările actuale și practicile în dezvoltarea acestora pentru tineri. Sunt formulate recomandări atât pentru instituțiile europene și naționale, cât și pentru angajatori și piața muncii, precum și pentru organizațiile care lucrează cu tineri.

În literatura academică actuală, competențele transversale au devenit subiectul unei explorări ample. Deși cercetarea diverselor modele de abilități și cunoștințe reprezintă un domeniu foarte investigat, Ulrich Naiser, pionier în psihologia cognitivă, a susținut că "activitatea cognitivă a individului poate fi mai bine explicată și corelată cu procesul de dobândire a abilităților" [8]. Una dintre primele publicații care a adus în prim-plan competențele transversale a subliniat că "competențele transversale, adică acelea care permit individului să facă față unei game variate de situații, au fost evidențiate" într-un articol publicat în 1996 de Bernard Ray [12]. Ray a observat că "prin intermediul competențelor sale transversale, individul conferă sens situațiilor... Prin urmare, transversalitatea poate fi descrisă ca fiind coexistența dintre mai multe situații, unite prin sensul comun atribuit de subiect...". Bernard Ray a identificat, de asemenea, patru categorii de competențe transversale: "autonomie și responsabilitate, abilități de comunicare, organizare și metodologie și abilități cognitive pentru prelucrarea informațiilor" [12]. Această definiție a fost ulterior dezvoltată de diferiți cercetători, iar pentru scopul prezentului articol a fost adoptată definiția UNESCO, care enumera șase categorii principale de competențe transversale: gândire critică și inovatoare, abilități interpersonale, competențe intrapersonale, cetățenie globală, alfabetizare media și informațională și "altele" (această ultimă categorie a fost creată pentru a permite includerea unor competențe precum sănătatea fizică sau valorile religioase, care nu se suprapun clar cu celelalte).

În cadrul cercetării noastre locale, am explorat atitudinea elevilor față de adaptarea la învățământul la distanță. Analizând rezultatele unui chestionar, am identificat dificultățile cu care se confruntă studenții. Structura cursurilor diferă semnificativ de cea a procesului educațional tradițional în multe privințe. De exemplu, 45% dintre respondenți au indicat că întâmpină dificultăți în inițierea și realizarea sarcinilor datorită absenței controlului (Fig. 1). Este evident că, într-un mediu extracurricular, oricine poate întâmpina provocări în ceea ce privește menținerea motivației interne."

Figura 1. Impactul formatului la distanță asupra organizării procesului de învățare

Observația legată de dificultățile întâmpinate de elevi în îndeplinirea sarcinilor practice în timpul cursurilor online este deosebit de pertinentă în contextul învățământului la distanță. Această constatare subliniază nevoia crucială de adaptare a metodelor educaționale pentru a susține diversitatea materiilor și nevoile individuale ale elevilor.

În procesul educațional online, metodele verbale și vizuale sunt adesea mai ușor de aplicat, dar dificultățile apar în implementarea celor practice, cum ar fi în lecțiile de chimie, fizică, educație fizică și tehnologie. Aceste domenii necesită adesea interacțiune directă, demonstrații sau experimente, aspecte care pot fi limitate în mediul online.

Așa cum a confirmat și studiul nostru local, aceste provocări evidențiază importanța adaptării strategiilor didactice de către profesori în mediul online. Este esențial ca educatori să găsească modalități inovatoare de a livra conținutul și de a facilita experiențele practice pentru elevi, asigurându-se că obiectivele educaționale sunt atinse în ciuda constrângerilor mediului virtual.

Această realitate subliniază necesitatea unor abordări educaționale flexibile și creative care să integreze eficient elementele practice, astfel încât să se asigure o învățare holistică și să se mențină nivelul calitativ al educației, indiferent de modalitatea de predare.

Paradigma educațională în evoluție integrează nu doar valori, ci și cunoștințe, urmărind să sintetizeze aceste două aspecte într-o viziune filozofică comprehensivă asupra lumii. În această direcție, valorile în sine sunt subiecte de transformare, iar cunoașterea și informația sunt percepute adesea drept valori prețioase. Ideea de autonomie personală acoperă nu doar autonomia rațională sau emoțională, ci și autonomia în raport cu valorile și sensurile. Rolul educativ al profesorilor este esențial în recunoașterea și abordarea necesității unei noi paradigme educaționale, care să promoveze principiul autonomiei personale. Cu toate acestea, condițiile optime pentru implementarea acestei abordări rămân subiecte de investigație continuă. Un aspect crucial, mai ales în era digitalizării, este dezvoltarea capacității elevilor de a discerne între conținutul benefic pe rețelele de socializare și conținutul care poate genera demotivare sau pune în pericol viața și sănătatea. A fi capabil să filtreze

informațiile și să identifice conținutul relevant și sigur reprezintă o competență esențială pentru elevi în mediul online. Educatorii joacă un rol important în ghidarea elevilor în acest sens, promovând o abordare responsabilă și critică în consumul de conținut online pentru a asigura o dezvoltare sănătoasă și echilibrată a tinerilor.

Autorii notează și sunt de acord că "activitatea coordonată de Illeris Knud abordează trei dimensiuni ale învățării: cognitivă, emoțională și socială" [10].

- *Dimensiunea cognitivă:* Această dimensiune se referă la procesul cognitiv al învățării, cum ar fi construirea activă a propriilor structuri cognitive pentru a asimila cunoștințe și abilități. Aici, individul își dezvoltă un set divers de abilități caracteristice procesului cognitiv, cum ar fi memorarea, înțelegerea, aplicarea, analiza, reflecția și evaluarea informațiilor.
- *Dimensiunea emoțională:* Emoțiile și motivația sunt elemente-cheie în procesul de învățare. Această dimensiune subliniază importanța stării emoționale și motivaționale a individului în procesul educațional. Emoțiile pot influența în mod semnificativ procesul de învățare și pot juca un rol esențial în motivarea explorării și în asimilarea conținutului. Se menționează că exprimarea convingerilor poate activa regiunile cerebrale implicate în procesarea recompenselor sau în dependență, conform cercetărilor [10, p. 23].
- *Dimensiunea socială:* Această dimensiune evidențiază importanța interacțiunii sociale în procesul de învățare. Mediul social influențează și facilitează procesul de învățare prin comunicare, cooperare și colaborare. Interacțiunile sociale sprijină cooperarea, proprietatea și transmiterea informațiilor. Socializarea și interacțiunea cu ceilalți joacă un rol crucial în procesul educațional.

Aceste trei dimensiuni fundamentale ale învățării sunt intrinsec conectate și influențează în mod sinergic procesul global de acumulare de cunoștințe și dezvoltare personală. În cadrul procesului de învățare, nu doar aspectele cognitive sunt implicate, ci și cele emoționale. Într-un context educațional tipic, accentul se pune adesea pe conținutul materialului învățat, însă aspectul crucial îl reprezintă modul în care elevul a perceput și a trăit experiența educațională. Emoțiile și motivația resimțite de elev în timpul procesului de învățare influențează substanțial cantitatea și calitatea energiei mentale și a componentei psiho-emoționale a personalității sale.

Conform observațiilor, etapa liceului este deosebit de semnificativă în formarea personalității umane și a calităților sale morale și spirituale. În această perioadă de tranziție, se cristalizează activ poziția de viață și are loc o dezvoltare amplă a personalității în cadrul diverselor evenimente culturale și sociale. Pentru modernizarea unei societăți, este imperativă dezvoltarea spirituală și morală a tinerilor. Așa cum subliniază și autorii, ignorarea acestei componente interioare a individului în procesul de modernizare socio-economică este imposibilă și contraproductivă [4, p. 49].

Cu toate progresele digitale și schimbările culturale, generația nativilor digitali păstrează, în esență, aceeași matrice a cunoașterii ca și generațiile anterioare. Cu toate acestea, se remarcă o adaptare mai rapidă la tehnologie, generând impresia de eficiență sporită. Este evident că această generație resimte, gândește și aspiră la fel ca predecesorii săi, însă adaptarea la medii digitale a condus la o selecție și individualizare mai accentuată. Acest comportament individualist pare a fi o reacție de protecție a identității proprii față de presiunile asimilării în modelul predecesorilor.

Astfel, esența suprema a educației fiecărui individ constă în ghidarea acestuia spre descoperirea și afirmarea vocației sale native. Educația orientată exclusiv către generalități riscă să transforme individul într-o entitate impersonală, un simplu element al colectivității, ignorând unicitatea și specificitatea sa intrinsecă [5; 11].

Organizarea învățării online este fără echivoc diferită de activitatea din sala de clasă din multe puncte de vedere, ceea ce schimbă percepția profesorului asupra abordărilor didactice tradiționale, precum și a celor metodologice. Dacă vorbim despre principiile didactice ale învățământului la distanță, acestea sunt denumite în mod obișnuit:

În sfera educațională, focalizarea pe predare și evaluare în timpul unor contexte complexe, precum pandemiile, se dovedește a fi crucială. În această perspectivă, ne concentrăm pe analiza procesului de evaluare, axându-ne pe eficiență și siguranță - atât din punct de vedere academic, cât și epidemiologic. Siguranța academică vizează transparența, obiectivitatea, validitatea și fiabilitatea evaluărilor, precum și prevenirea comportamentului neloial și a falsificării rezultatelor. Pe de altă parte, siguranța epidemiologică se referă la strategiile de reducere a riscului de transmitere a bolilor în cadrul procesului educațional prin utilizarea unei serii de măsuri de protecție.

Evaluarea calității educației în timpul învățământului la distanță trebuie examinată sub aceste două aspecte esențiale: predare și evaluare. Eficiența acestei modalități de predare poate fi influențată de diferiți factori, inclusiv vârsta. La nivelul școlii gimnaziale, părinții, în special mama, au o implicare semnificativă în monitorizarea procesului educațional al copilului, influențând motivația și responsabilitatea acestuia. Împărțirea responsabilității între profesor și părinte poate reprezenta o soluție eficientă la această vârstă.

În schimb, în învățământul liceal, chiar și în absența unei pandemii, motivația reprezintă adesea o provocare. În ultimul an, majoritatea elevilor se străduiesc să acumuleze cunoștințe nu din dorința de a-și îmbogăți bagajul de cunoștințe, ci din necesitatea de a trece un examen. Acest tip de pregătire este adesea susținut de către un tutore, mai degrabă decât de către profesorul din școală. Această paradigmă a avut un impact negativ evident asupra eficienței învățământului liceal în contextul pandemiei.

Adaptarea la mediul online este semnificativ diferită față de activitățile desfășurate în sala de clasă, modificând perspectiva profesorilor asupra abordărilor și metodologiilor tradiționale de predare. Principiile didactice specifice învățământului la distanță sunt adesea caracterizate de principiile învățării online și relația cu vectorul de abordare didactică (Tab. 1).

Tabelul 1. Principiile învățării online și relația cu vectorul de abordare didactică

Denumirea principiilor	Caracteristici	Introducere în strategiile sistemului educațional și în practicile cadrelor didactice
1. Principiul reglementărilor în materie de formare	Aceasta implică un orar clar al lecțiilor și al pauzelor, precum și termene limită pentru îndeplinirea temelor.	Din punct de vedere legislativ, modificările necesare în cadrul pieței serviciilor educaționale nu au fost încă puse în aplicare.

2. Principiul identificării	Controlul îndeplinirii sarcinilor independente ale elevului.	Software-ul ar trebui să fie finalizat și reglementat în conformitate cu standardele europene.
3. Principiul cunoștințelor primare.	Necesitatea dobândirii competențelor în domeniul tehnologiilor informaționale pentru a lucra în formatul învățământului la distanță.	Implementat în totalitate în conformitate cu standardele naționale.
4. Principiul științificității.	Utilizarea exclusivă a informațiilor credibile și științifice dintr-o mare varietate de resurse online.	Este necesar să se finalizeze reglementările privind informațiile fiabile prin eliminarea informațiilor false.
5. Principiul siguranței.	Utilizarea exclusivă a link-urilor corecte de informații sigure și fiabile, eliminând riscurile posibile.	Implementarea practicilor internaționale de securitate cibernetică, reducând riscurile și securitatea pentru identitatea elevului

Sursa: Elaborat de autori pe baza practicii internaționale.

Conform standardelor internaționale, eficiența procesului educațional este imperativă, iar metodologia de predare reprezintă un factor crucial în acest proces de învățare. În literatura de specialitate din domeniul educației, feedback-ul din partea cursanților în contextul învățării online a constituit un subiect frecvent de discuție. Cu toate acestea, nu întotdeauna feedback-ul este prezent și există unele lacune în acoperirea necesară a cursanților.

Studiile relevante în acest domeniu conturează un profil al profesorului autoritar, concentrat pe conținutul disciplinelor predate, care adesea manifestă lipsă de empatie și înțelegere față de elevi și problematicile lor. Acești profesori sunt adesea copleșiți de rigiditatea normativității, ceea ce suscită necesitatea unei schimbări de paradigmă. Această schimbare ar trebui să promoveze calități și strategii ce asigură nu doar transmiterea de cunoștințe, ci și motivarea, implicarea și dezvoltarea personală a elevilor.

Tabelul 2. Reflectarea viziunii noii paradigme a centrării pe elev.

Ce/cum este elevul?	Ce/cum am vrea să fie elevul?
Obiect	Subiect
Produx	Partener
Dirijat	Autonom
Orientat algoritmic/stereotipic	Orientat creativ/euristic
Pasiv	Activ
Indiferent	Responsabil
Unilateral valorizat	Complex valorizat
Nedescoperit, necunoscut	Descoperit, revelat

Sursa: Lemeni, G. Midea, M., 2004, p. 131-132.

Această nouă orientare către elev aduce inevitabile modificări în statutul profesorilor și formatorilor. De exemplu, rolul de transmițător al cunoștințelor este redefinit și completat cu responsabilitatea de a fi educator și consilier. Astfel, elevul devine beneficiarul serviciilor educaționale, implicându-se activ și conștient în propriul proces de autoformare, într-o perspectivă complet diferită față de cea anterioară.

Această paradigmă ridică întrebări esențiale legate de puterea și autoritatea profesorului. În particular, aceasta se referă la tipul de autoritate al profesorului (normativă, epistemică, socială, morală) și modul în care acesta interacționează cu elevii în noul context educațional.

Concluzii

Acest articol subliniază importanța esențială a competențelor transversale în învățământul online. Într-o lume în continuă schimbare, adaptabilitatea devine crucială, iar aceste competențe permit elevilor să navigheze cu succes prin mediile virtuale și să se dezvolte într-un mod echilibrat și productiv. Pentru educatori, este esențial să găsească modalități inovatoare de a integra aceste abilități în procesul educațional online, adaptându-se nevoilor elevilor într-un mediu digital. Evaluarea și feedback-ul din partea elevilor sunt aspecte importante ce pot contribui la îmbunătățirea continuă a acestui proces. Astfel, articolul evidențiază nevoia de adaptare și dezvoltare constantă pentru a asigura o educație de calitate, indiferent de modalitatea de predare.

BIBLIOGRAFIE

1. AEGEE. (2018). Policy paper The importance of transversal skills and competences for young people in a modern Europe. from <https://www.aegee.org/policy-paper-the-importance-of-transversal-skills-and-competences-foryoung-people-in-a-modern-europe> Retrieved 07/16, 2023.
2. European Commission. (2016). A new skills Agenda for Europe. <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN> Retrieved 07/16, 2020.
3. European Commission. (2017). White paper on the future of Europe. https://ec.europa.eu/commission/future-europe/white-paper-future-europe_en Retrieved 07/16, 2023.
4. DANILOVA L. N. COVID-19 as a factor of education development: perspectives of digitalisation and distance learning // Bulletin of Surgut State Pedagogical University. 2020. №5 (68). C. 124-135. 3.
5. GAGIM, I. Problemele fundamentale ale educației contemporane. In: Valorificarea strategiilor inovatoare de dezvoltare a învățământului artistic contemporan, 2 mai 2016, Bălți. Bălți: Tipografia Indigou Color, 2016, pp. 11-19. ISBN 978-9975-3145-9-6.
6. LEMENI, G. MIDEA, M., 2004, p. 131-132.
7. MERDZANOVA Y. (2005). Multisensory principle in education and in life. Sofia.
8. NAISER V. (1976). Cognition and Reality. San Francisco

9. NOVIKOVA O.N., KOSTINA S.N. Problems and factors of the implementation of distance forms of education in schools of the Perm region in the period of self-isolation // Bulletin of Surgut State Pedagogical University. 2021. №5 (74). C. 69-83
10. PESTOVA S. I. [Spiritually-moral education of younger students through the organization of extracurricular activities]. In: *Munitsipal'noe obrazovanie: innovatsii i eksperiment* [Municipal education: innovation and experiment], 2014, no. 5, pp. 48–51.
11. PÂSLARU, V. Educație pentru identitate. In: Revista Didactica Pro, revistă de teorie și practică educațională, 2022, nr. 1(131), pp. 8-13. ISSN 1810-6455. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6226433>.
12. REY B. (1996). Les competences transversals en question. Paris: ESF.
13. SAVCHENKO E.A., ILYUSHINA O.V. *Dukhovno-nravstvennoe vospitanie, obrazovanie i kul'tura: nauchno-metodicheskie i prakticheskie materialy iz opyta vospitatel'noi raboty i obrazovatel'noi deyatel'nosti SPF MGGU im. M.A. Sholokhova* [Spiritually-moral education, education and culture: methodological and practical materials from the experience of educational work and educational activities of SPF MGGU. M. A. Sholokhov]. Yaroslavl, 2015. 291 p.